

Lagere loonkosten, en toch stegen de prijzen

Gert Peersman (*column verschenen in De Standaard op 28 mei 2019*)

Tijdens de regeerperiode zijn de prijzen in ons land ruim 3 procentpunt meer gestegen dan in de buurlanden. Dat is op zich al een gemiddeld koopkrachtverlies van ongeveer 1.500 euro per gezin in vergelijking met andere landen, los van ongunstige indirecte macro-economische effecten. Geen wonder dat koopkracht bij de verkiezingen een belangrijk thema was.

Niet alleen de elektriciteitsrekening is met 40 procentpunt meer gestegen dan in de buurlanden, ook de kosten voor water (+ 8,6 procentpunt), de huisvuilophaling (13,3 procentpunt), het onderwijs (23,4 procentpunt) en de gezondheidszorg (4,5 procentpunt) gingen meer omhoog. Ook de privésector heeft zich tijdens de regeerperiode goed laten gaan: de prijzen voor telecommunicatie (17,5 procentpunt), kranten (9,0 procentpunt), alcoholische dranken (9,6 procentpunt), niet-alcoholische dranken (6,1 procentpunt), bankkosten (5,0 procentpunt), vakantiehuizen (3,6 procentpunt), kledij (2,7 procentpunt), restaurants (2,7 procentpunt), sport en recreatie (2,5 procentpunt), verwerkte voeding (2,5 procentpunt), duurzame consumptiegoederen (2,5 procentpunt) en transport (1,5 procentpunt) zijn een stuk meer gestegen dan in de buurlanden.

Dat betekent dat de bedrijven in die sectoren de lagere loonkosten door de indexsprong en lastenverlagingen van de regering niet hebben doorgerekend in hun prijzen, maar gebruikt hebben om de bruto winstmarges te verhogen. Een gedeeltelijke doorrekening is nochtans cruciaal om banen te creëren. Want bij een lagere prijs zullen consumenten meer Belgische goederen en diensten kopen, waardoor bedrijven meer werknemers nodig hebben voor de extra productie. In het verleden gebeurde dit gemiddeld wel, en dat is ook waarom talrijke studies zoveel extra banen door het loonmatigingsbeleid voorspelden.

Exportbedrijven hebben de lagere loonkosten wel doorgerekend, maar gemiddeld is dat dus niet gebeurd. Dat is wat telt voor de jobcreatie. Door de stijgende prijzen en dalende koopkracht in vergelijking met de buurlanden is uiteindelijk het omgekeerde gebeurd: consumenten hebben minder Belgische goederen en diensten gekocht, waardoor bedrijven minder werknemers hebben aangeworven en onze economische groei een stuk lager was dan het Europese gemiddelde.

In de steek gelaten

In 2014 voorspelde het Planbureau dat de groei tijdens de regeerperiode 0,8 procentpunt hoger zou zijn dan het Europese gemiddelde. Uiteindelijk zijn we 2 procentpunt minder gegroeid dan de eurozone. Er zijn veel banen bijgekomen, maar uit eigen onderzoek blijkt dat er bijna 100.000 jobs minder zijn gecreëerd dan er in deze omstandigheden zouden moeten zijn bijgekomen en dat de prijsverhogingen een cruciale rol gespeeld hebben. De bedrijven en zelfstandigen die de lagere loonkosten niet hebben doorgerekend in de prijzen, hebben de Zweedse coalitie in de steek gelaten.

De abnormale prijsstijging is een van de belangrijkste uitdagingen voor de nieuwe regering. Ten eerste wijst het niet doorrekenen van lagere loonkosten op een gebrek aan concurrentie in de binnenlandse markt en een slecht functionerend mededingingsbeleid dat moet aangepakt worden. Ook een gebrek aan arbeidskrachten met het juiste profiel kan bijgedragen hebben: sommige bedrijven willen wel aanwerven, maar vinden niemand geschikt, terwijl capabele arbeidskrachten de werkvloer verlaten door gunstige pensioenregelingen. Het heeft voor die bedrijven dan ook geen zin om prijzen te verlagen bij loonmatigingsbeleid. De volgende regering zal dus de aanbodzijde van de arbeidsmarkt moeten aanpakken, eerder dan de vraagzijde.

Een tweede oorzaak is een tegenvallende productiviteitsgroei. In onze buurlanden hebben de bedrijven meer winsten gemaakt door efficiëntie en een toename van de productiviteit zonder prijsverhogingen. Belgische bedrijven en zelfstandigen hebben bij gebrek aan productiviteitsgroei hun winsten daarentegen op peil proberen te houden door de prijzen te verhogen. Met alle gevolgen van dien: een daling van de koopkracht, minder economische groei, te weinig jobcreatie en uiteindelijk minder winst voor de bedrijven door een lagere verkoop.

Qua productiviteitsgroei betalen we onder andere de prijs van drie decennia te weinig overheidsinvesteringen. Als het is om meer te investeren, mag de begroting tijdens de komende regeerperiode gerust in het rood gaan. Er is ook wel laaghangend fruit om de productiviteit te verbeteren. Ik denk bijvoorbeeld aan ons mobiliteitsprobleem.

De voorbije regeerperiode was de productiviteitsgroei gemiddeld 0,4 procent per jaar. Bij de officiële prognoses van de vergrijzingskosten wordt verondersteld dat de productiviteitsgroei zal stijgen tot 1,5 procent per jaar. Het is de belangrijkste parameter voor de betaalbaarheid van de pensioenen: ook al werken we langer en krijgen we meer mensen aan de slag, als we er niet in slagen om de productiviteitsgroei substantieel te verhogen wordt het onmogelijk om de pensioenen te betalen. Laat dit nu net een ander gevoelig thema zijn geweest tijdens de verkiezingen.